

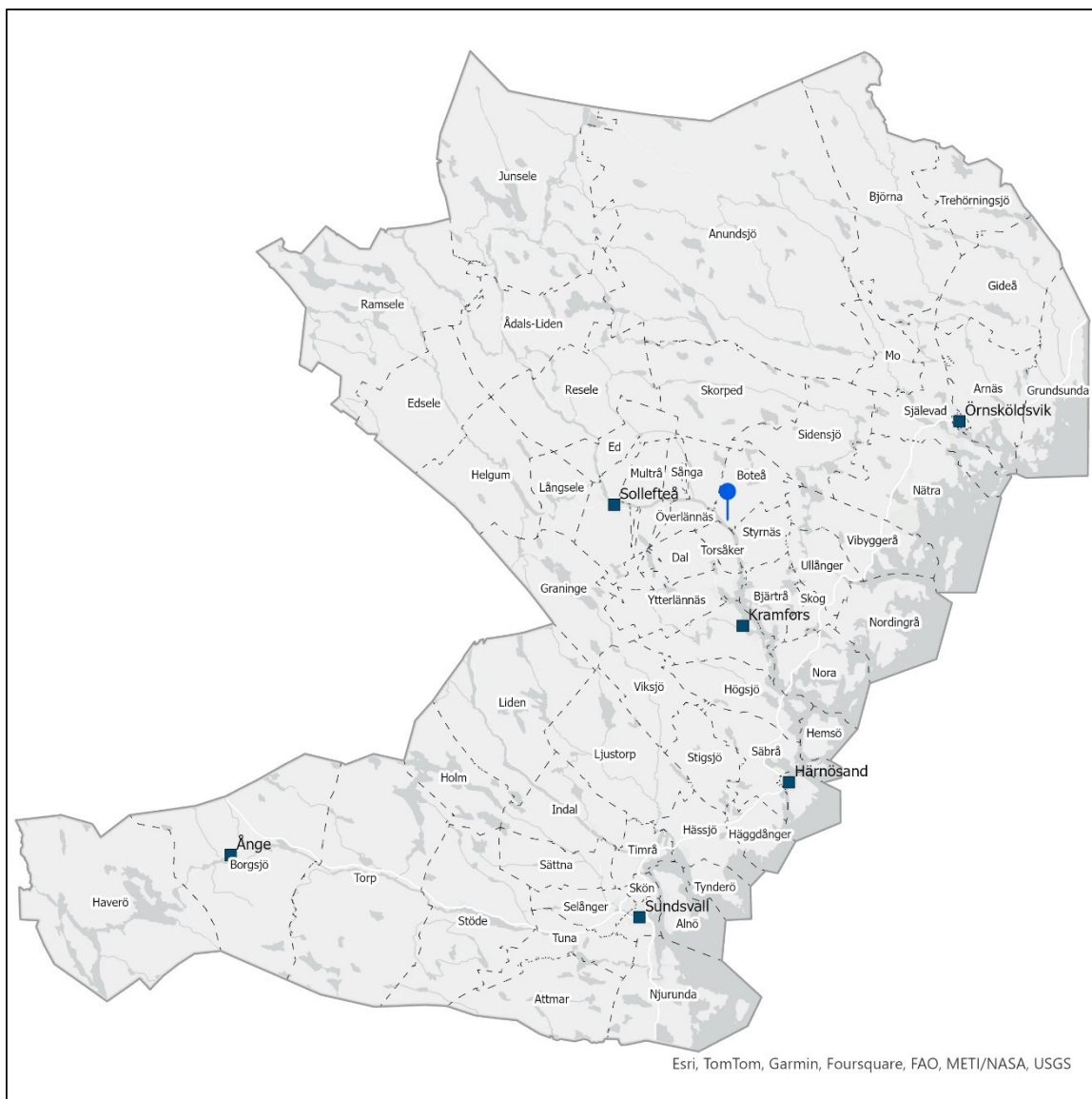
VÄSTERNORRLANDS MUSEUM

Arkeologisk utredning för ledningsschakt i Undrom Kalknäs, 2024

Sollefteå Kalknäs 6:8, Sollefteå Undrom 3:32, 2:6, Boteå, Sollefteå
kommun, Ångermanland, Västernorrland

Rapport 2024:8
Fredrik Gustavsson

Arkeologisk utredning för ledningsschakt i Undrom Kalknäs, 2024

Rapport nr: 2024:8 Västernorrlands museum

Framsidesbild: Schakt 1.

Västernorrlands museum

Murbergsvägen 31

871 50 Härnösand

www.vnmuseum.se

ISSN 2000-0111

© 2024 Västernorrlands museum, Härnösand.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY

Kartor: Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, I2018/00090, © Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister (KMR)

Maps throughout this report were created using ArcGIS® software by Esri. ArcGIS® and ArcMap™ are the intellectual property of Esri and are used herein under license. Copyright © Esri. All rights reserved. For more information about Esri® software, please visit www.esri.com.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	4
Bakgrund.....	5
Syfte.....	5
Metod	7
Natur- och fornlämningsmiljö	8
Redovisning av arbetet.....	9
Tolkning och diskussion.....	11
Rekommendation.....	11
Tekniska och administrativa uppgifter	12
Arkivhandlingar.....	12
Bilaga 1. Schaktbeskrivning	13
Bilaga 2. Fotolista.....	14
Bilaga 3. Kontaktkarta.....	15

Sammanfattning

Med anledning av ATS Kraft Service ABs planerade ledningsschakt har Västernorrlands museum genomfört en arkeologisk utredning inom fastigheterna Sollefteå Kalknäs 6:8 och Sollefteå Undrom 3:32, 2:6, i Sollefteå kommun. Det fanns ett gravfält nära inpå var vi grävde schakt 1, vilket var en bidragande orsak till att det efterfrågades arkeologisk utredning. Vid utredningen påträffades ingen arkeologi, och samtliga undersökningsschakt kunde fyllas igen så snart de var fotograferade och inmätta med GPS.

Bakgrund

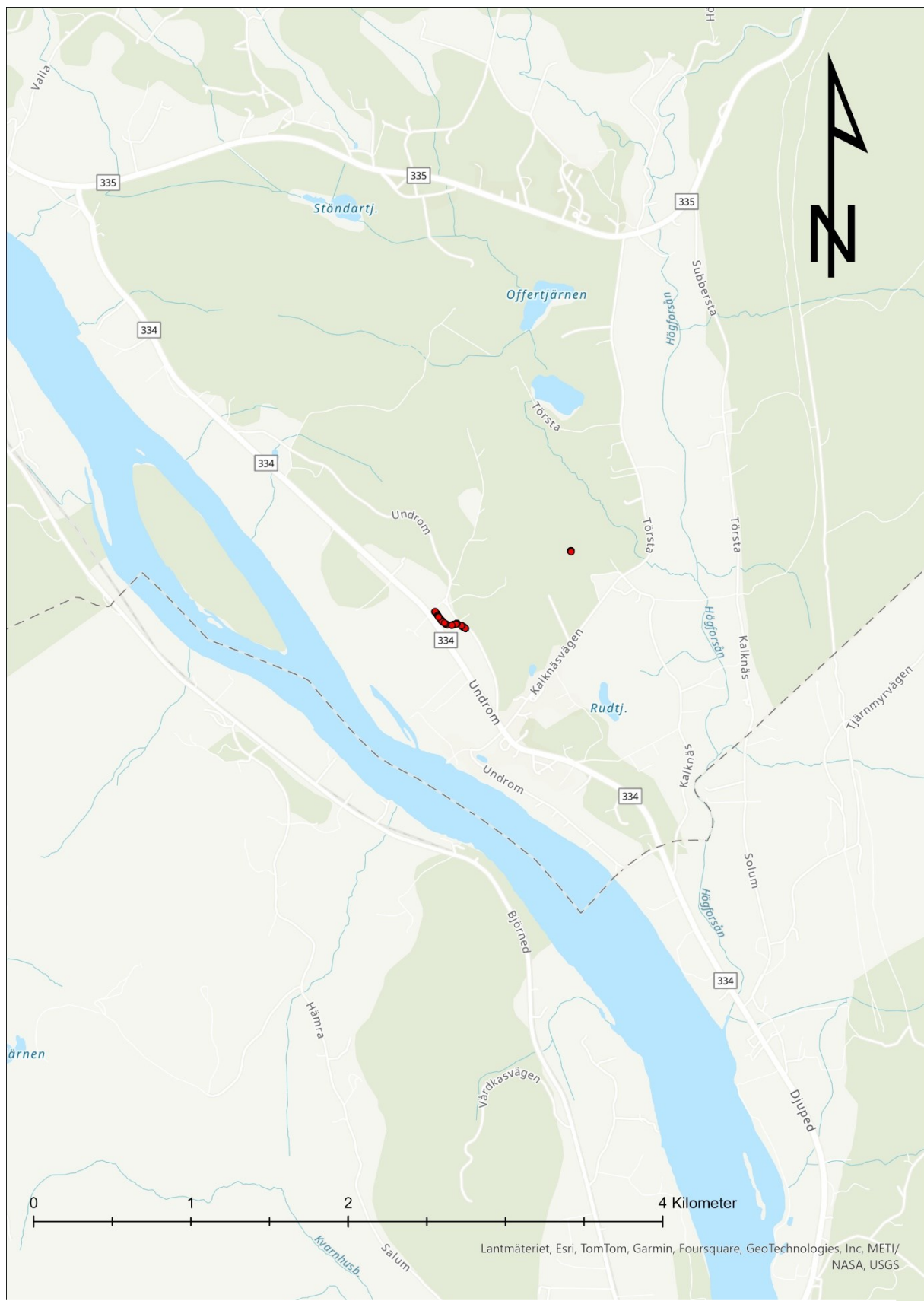
Med anledning av ATS Kraft Service ABs planerade ledningsschakt har Västernorrlands museum genomfört en arkeologisk utredning inom fastigheterna Sollefteå Kalknäs 6:8, Sollefteå Undrom 3:32, 2:6, i Sollefteå kommun.

Det fanns ett gravfält nära inpå var vi grävde schakt 1, vilket var en bidragande orsak till att det efterfrågades arkeologisk utredning.

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var att fastställa huruvida eventuella fornlämningar eller kulturhistoriska lämningar förekom inom de båda ytorna som var avsedda för exploatering.

Utredningens målgrupper är Länsstyrelsen samt ATS Kraft Service AB.

Figur 1. Översiktskarta över utredningsområdet. Schakten syns som röda symboler nära kartans mitt.

Metod

Utredningen genomfördes på två ytor (den sydvästra och nordöstra), den 6e maj 2024 med goda väderförhållanden. De berörda ytorna banades av skiktvis ned till orörd mark med grävmaskin samt avsöktes med metalldetektor.

På NÖ-ytan grävdes hela ytan ut, då det här rörde sig om en så liten yta att det inte behövdes någon utsällning. Längs SV-ytan öppnades en mer restriktiv areal med rektangulära schakt vilka varierade i längd mellan 15 och 1,5m, och var 1,8m i bredd, ofta med 15 meter mellan var schakt.

Schakten fotograferades och beskrevs i text. I schakt 3 påträffades lager som vid en första anblick såg ut som en möjlig hård, men efter rensning och vidare maskinarbete såg det mer ut som en modern jorddump vilken innehöll bränd organisk massa från svedja.

Figur 2. Schakt 1, vilket gick runt en stolpe vilken är planerad för borttagning. Taget från väst.

Natur- och fornlämningsmiljö

Sydvästra undersökningsområdet ligger 710 meter från Ångermanälven, på nordöstra sidan om älven. Schaktet börjar i ett platt-svagt sluttande (mot väst) fält, och rör sig upp i mer kuperad terräng, genom en hage rik på stenbumlingar samt längst en väg som sluttar starkt åt sydöst.

Den enda fornlämningen som ligger nära SV-schakten är L1936:2629, vilken är enstensättning som går att finna 14,5 meter SV om schakt 11.

Nordöstra utredningsområdet, vilket ligger 828 meter nordöst om det andra utredningsområdet, var av intresse då det ligger nära L1936:3171, vilket är ett förhistoriskt gravfält. Gravfältet är 45x30 meter och synligt ovan mark, beläget 43 meter öst om schakt 1.

I övrigt är det NÖ utredningsområdet på plan mark med både åker och skog nära inpå.

Figur 3 (ovan t.v.). SV utredningsområdet. Figur 4 (ovan t.h.) NÖ utredningsområdet.

Redovisning av arbetet

Sammanlagt togs 12 schakt upp om cirka 185 kvadratmeter med grävmaskin en solig dag i början av maj 2024. Schakten lades ut enligt anvisningar av ATS Kraft Service AB, delvis för elstolpen i schakt 1 vilken ska tas bort, samt också längs med ledningsschaktet.

Efter det att torven avbanats så har vi gått över ytan med metalldetektor.

Det förekom inga anläggningar, och de fynd vi hade (bränt ben och rödgods, från schakt 3) kasserades efter att vi fastslagit att de kommit från ett modernt lager.

Figur 4. Schakt 5. Foto taget från norr.

Figur 5. Schakt 7. Foto taget från väst.

Tolkning och diskussion

Det förekom ej några fornlämningar eller kulturhistoriska lämningar som behöver vidare åtgärder, utan ledningsschaktet samt borttagning av stolpen kan fortlöpa som planerat.

Rekommendation

Inga vidare åtgärder rekommenderas i ärendet.

Tekniska och administrativa uppgifter

Västernorrlands museum dnr	2024/35
Länsstyrelsens dnr	431-910-2024
Län	Västernorrland
Landskap	Ångermanland
Kommun	Sollefteå
Socken	Boteå
Fastighet	Sollefteå Undrom 3:32 m.fl
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Koordinater mittpunkt	N 6955266 E 658307
Höjd över havet	31 m.ö.h.
Fältarbetstid	6 och 7 maj.
Fältpersonal	Madeleine Nilsson och Fredrik Gustavsson.
Rapportsammanställning	8 och 10 maj.
Kartering	RTK-GPS, programvara ArcGIS Pro

Dokumentationsmaterial i form av fotografier och mätfiler och beskrivningar förvaras på Västernorrlands museum.

Arkivhandlingar

Ärendet förvaras i arkivet på Västernorrlands museum. Ritningar förvaras i Västernorrlands museums topografiska ritningsarkiv.

I ärendet ingår förfrågan om undersökningsplan, undersökningsplan och kostnadsberäkning, beslut samt andra relevanta handlingar.

Bilaga 1. Schaktbeskrivning

Schakt	Lager	Bottenlager	Yta (m2)	Djup (m)	Anl.	Fynd	Övrigt
1	Matjord, gråbrun 0,15.	Grå lera 0,15 m nedåt.	18	0,3	Nej.	Nej.	Nej.
2	Matjord som är brun-mörkbrun.	Fanns 2 bottenlager. Översta var lerigt av en heterogen sammansättning och färg som varierade mellan grå-brun med inslag av orange. Undre bottenlager bestod i brun lera.	21	0,9	Nej.	Nej.	Nej.
3	Matjord. Mörkbrunt organiskt lager.	Fanns 2 bottenlager. Översta var mjäle, var vi påträffade modern keramik och bränt ben. Undre lagret var silt av brungrå karaktär med inslag av sot och mangan.	23	1	Nej.	Ja, men de kasserades då de kom från modernt lager.	Nej.
4	Matjord. Mörkbrunt organiskt lager.	Siltig lera. Grå med starka inslag av mangan.	23	0,6	Nej.	Nej.	Nej.
5	Matjord. Mörkbrunt organiskt lager.	Siltig lera. Grå med starka inslag av mangan.	16	0,4	Nej.	Nej.	Nej.
6	Matjord. Mörkbrunt organiskt lager.	Siltig lera. Grå med starka inslag av mangan.	23	0,6	Nej.	Nej.	Nej.
7	Matjord. Mörkbrunt organiskt lager.	Sandig silt med inslag av grus. Ljusgrå-gul, fläckvis rostig färg.	28	0,5	Nej.	Nej.	Nej.
8	Matjord. Mörkbrunt organiskt lager.	Morän.	13	0,3	Nej.	Nej.	Nej.
9	Matjord. Mörkbrunt organiskt lager.	Morän.	8	0,6	Nej.	Nej.	Nej.
10	Matjord. Mörkbrunt organiskt lager. Mycket rötter inkl träd.	Morän.	3	0,4	Nej.	Nej.	Nej.
11	Matjord. Mörkbrunt organiskt lager. Mycket rötter inkl träd.	Morän.	3	0,2	Nej.	Nej.	Nej.
12	Matjord. Mörkbrunt organiskt lager. Mycket rötter inkl träd.	Morän.	8	0,2	Nej.	Nej.	Nej.

Bilaga 2. Fotolista

Bildnr	Motiv	Sett från
283	Bild av schakt 1, innan arbetet startat.	SO
284	Schakt 1	SO
285	Schakt 1	V
286	Schakt 1	O
287	Arbetsfoto schakt 2.	SV
288	Arbetsfoto schakt 2.	SV
289	Schakt 2	NV
290	Schakt 2	SO
291	Schakt 2. Profil av schakt.	SV
292	Schakt 3	NV
293	Schakt 3	SO
294	Schakt 3. Profil av schakt.	NO
295	Schakt 4	NV
296	Schakt 4	SO
297	Schakt 5	NV
298	Schakt 5	SO
299	Schakt 6	NV
300	Schakt 6	SO
301	Schakt 7	VSV
302	Schakt 7	ONO
303	Schakt 8	VNV
304	Schakt 8	OSO
305	Schakt 9	NV
306	Schakt 9	SO
307	Schakt 10	N
308	Schakt 11	N
309	Schakt 12	NV

Bilaga 3. Kontaktkarta

DSC00283.JPG

DSC00284.JPG

DSC00285.JPG

DSC00286.JPG

DSC00287.JPG

DSC00288.JPG

DSC00289.JPG

DSC00290.JPG

DSC00291.JPG

DSC00292.JPG

DSC00293.JPG

DSC00294.JPG

DSC00295.JPG

DSC00296.JPG

DSC00297.JPG

DSC00298.JPG

DSC00299.JPG

DSC00300.JPG

DSC00301.JPG

DSC00302.JPG

DSC00303.JPG

DSC00304.JPG

DSC00305.JPG

DSC00306.JPG

DSC00307.JPG

DSC00308.JPG

DSC00309.JPG

